

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— Na štvrt' roka — — — — 1.— <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajiniský vyslanec Za vydavateľ'stvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľ'stvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	--	---

Ku inštalácii prešporského főišpána.

Prešporskej stolici a kráľovskému slobodnému mestu Prešporuku uprimne blahoželáme, že na čelo ich verejnej správy jeho veličenstvo kráľ postavil takého muža, ako je Georg *Szmrecsányi*.

Kto je Georg *Szmrecsányi*, to dokázal z príležitosti inštalácie povedanou jeho rečou, ktorú podávame v nasledovnom výťahu:

«Dojatostou, z hlbín ducha pochádzajúcou, citom svojím dal výrazu nad tým, že stojí pred obecenstvom prastarej stolice. Poukázal na dávnu slávnú minulosť a na starých časov historický zástoj stolice prešporskej. Spomenul hrdinov na bojišťach. Myslíme-li na to, že ich slušne privítame, keď sa domov vrátia vavrínami ovenčení? Či slušne privítame tých, čo ich hrdinstvom, sebaobetivosťou, nesmiernymi útrapami, zvláštnou intelligenciou stali sa všeobecného uznania a úcty hodnými pred priateľmi a nepriateľmi? Či slušne privítame tých, bez ktorých nemohli by sme s dôverou v ústrety hľadať lepšej, krajšej budúcnosti, novému tisícročiu? (Tak je! Potlesk.)

Krvavá potopa zaplavila svet. Z tejto krvavej potopy povstávajú nové idey a smery.

Nový duch doby.

Hluk strojových pušiek a dunenie kanónov pochovávajú minulosť — a vzbudzujú spolu nového ducha doby. (Súhlas. Potlesk.)

Nový duch doby, a síce smýšľanie demo-

kratickeho pokroku a tomuto zodpovedných zámerov podmanilo si človečenstvo. *Tróny, ktoré posial svet držal za nepoklátiteľné, mocnosti, ku ktorým posial nebolo možno sa sblížiť, ležia strokotané.* (Tak je!) Tento prúd nezadržateľne ženie sa do predku. Uhorsko nemožno pred ním zatvoriť a tým menej otočiť ho čínskym múrom — máme porozumeť novému duchu doby a jeho slovu, udalosti budúcnosti pripravení musíme očakávať.

Nové práva.

Tí, čo na bojišťach bojovali, krváčali, trpeli preto, aby vlast oratovali za cenu ich života, zadovážili si právo ku tomu, aby mali slovo v riadení osudov krajiny, právom za vlast vyliatej krvi zaslúžili si politické výhody. *Túto novú spoločenskú triedu, ktorú utvorily bojištia a strelné zákopy, treba voviesť medzi hrádze konštitúcie; túto čerstvú, nezkaženú, politicky nevyužívanú triedu treba opatriť právami,* (Hlučné éljen a potlesk.) aby potom novým skalopevným stĺpom bola krajiny uhorskej. Nech sa nikto neopováži oproti postaviť tejto požiadavke. Túto reformu treba previesť, a my ju máme previesť, skrze čo položíme neodolateľne pevný základ demokratickému Uhorsku.

Vláda.

O múdrom nahliadnutí štátnického muža vydal svedectvo pán ministerpredseda gróf Móric Esterházy s jeho vládou, keď porozumejú slovu doby, predvídajúc nastávajúce udalosti budúcnosti, odhodlal sa do života uviesť nové demokratické volebné právo, na základe zásady *všeobecného, rovného, čiastočne tajného volebného práva*

Preto som sa pripojil ku tejto vláde a programu jej, túto čiastku, zarovnak ako aj ostatné čiastky toho programu v úplnej celosti si privlastňujem a ku nim sa priznávam. (Hlučný súhlas.)

Čistota volieb.

S rozšírením volebného práva v úzkom spojení stojí osvedčenie pána ministrapredseda a vlády poťažne zabezpečenia čistoty a slobody volieb. Po celý čas mojho účinkovania, cez poldruha desaťročia, vždy som bojoval za čistotu volieb, proti zneužívaniu a násilnostvám páchaným pri voľbách. Preto aj včul z tohoto miesta vyhlasujem s najväčšou rozhodnosťou, že čistotu a slobodu volieb zabezpečím všetkými zákonnými prostriedkami. (Dlhé hlučné éljenovanie a potlesk.) Ako prísne strážiť budem nad tým, aby pre politické presvedčenie nikto krivdy, škody nemal, nebol prenasledovaný, *tak proti každému, čo by svojou úradnou mocou, alebo akýmkoľvek iným spôsobom na voľby vplýval, zakročím prísne a bez všetkých ohľadov. Zabezpečenie čistoty volieb je najväčším záujmom krajiny, preto aj najšpinavejšie nadužívanie pri voľbách, podplácanie totiž neuprositeľne budem prenasledovať. Neni hcdný šetrenia taký človek, ktorý mocou peňazí otravuje a demoralisuje ľud.* (Hlučný súhlas.)

Válečné vdovy a siroty.

Veľké a sväté povinnosti má obecenstvo ohľadom tých hrdinov, čo s bojišťa buď ako zdraví, ranení alebo pokaličení domov sa vrátia. Na tisíce a tisíce je ale takých, čo sa nemôžu viac domov vrátiť. Nezabúdajme na tých, čo ku nim patria, bo podporovanie válečných vdov a sirôt je nám svätou povinnosťou. Z tohoto miesta preto vyzývam všetky medzítka vrchností, do ktorých úradného oboru to patrí, aby najväčšou pečlivosťou staraly sa o tých, čo najviacej utratili.

Národnosti.

Netrpí pochybnosti a s radosťou možno konštatovať, že prevažná čiastka našich spoluobčanov nemaďarského jazyka, tak na bojišťa, ako za frontom, verne plnila povinnosti ku vlasti. (Súhlas a potlesk.) Ustálené bolo ale aj to, že vo východných a južných čiastkach krajiny, medzi obyvateľstvom nemaďarského jazyka, zvlášte v kruhoch intelligencie, poťažne vernosti

ku vlasti, predchádzaly veľmi smutné objavy. (Tak je!)

Oproti tomu konštatovať môžem tú radostnú skutočnosť, že poťažne našich spoluobčanov slovenského jazyka po celý čas svetovej vojny, nebolo žiadnej ani najmenej príčiny ku ponosám, ba opravde s hrdosťou o tom sme sa presvedčili, že v hrdinstve a zmužilosti v krutých bojoch za vlasť, v bratskej láske súbežili s hrdinami maďarského jazyka, ku svojej sláve a ku sláve vlasti. (Hlučné éljen a potlesk.) *Hrdinské výkony slovenských vojakov, prešporského, trenčianskeho, košického pluku, najkrásnejšie príklady sú vlasteneckej obetivosti.*

Nakolko s najväčšou pečlivosťou podporovať chcem hospodárske, sociálne a kultúrne záujmy, slušné a oprávnené nároky slovenského ľudu tejto stolice, tak prísne a pečlivo musím strážiť nad tým, aby vlny zlomyselnej, proti auktorite štátu namerenej agitácie sem neprešľahly. (Súhlas a potlesk.) Keby som ale čo len stopy badal o tom, že tu ukazujú sa tendencie z vonka, namerené proti celistvosti územia krajiny, takéto pokusy odhodlaný som už v ich zárodku utlačiť a vykoreniť s celou auktoritou a mocou uhorského štátu. Energia neni násilnosť, lež povinnosť! (Hlučný súhlas a potlesk.)

Konečne o podporu prosil stoličných výborníkov a sbor úradníctva a pri hlučných ováciach zaujal föišpánske kreslo.

Po ulahnutí ovácií gróf Albert Apponyi povedal veľavýznamnú reč o potrebnosti rozšírenia volebného práva.

Zatým v dlhších rečiach nového föišpána pozdravili: sk. vn. t. radca gróf Jozef Zichy, krajinskí vyslanci Zoltán Vermes a Ferdinand Juriga, farár Ján Trubíny. Nový föišpán potom vymenoval viacerých čestných funkcionárov a s tým za hlučných ovácií obecenstva zakľúčené bolo inštallačné shromaždenie.

Cez poludnie o 12. hodine Georg Szmrecsányi na mestskom dome slávnostne inštalovaný bol ako föišpán slobodného, kráľovského mesta Prešporka.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan», ktorý už cez štyriadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Ku voličom nitra-žambokrétskeho okresu.

Poprední voličia nitra-žambokrétskeho okresu v tom sa uzniesli, aby ich na teraz osirotený okres v krajinskom sneme zastupoval dr. Béla Landauer.

Tým, čo v okrese snád ešte nevedia, kto je dr. Béla Landauer, povieme v krátkosti, kto je on.

Béla Landauer je v prvom rade katolík dľa presvedčenia, ktorý svedomite chodí do kostola a riadne pristupuje ku svätým sviatostiam. Horliví katolíci okresu teda najdú v ňom neohrozeného zastupiteľa na sneme a preto jeho vyvolenie za ablegáta oduševnene majú podporovať.

Béla Landauer je s telom i dušou verne oddaný kresťanskej ľudovej strane. Každý osvedčený ľudák, verný prirvzenec kresťanskej ľudovej strany preto všetko možné má na to vynaložiť, aby v nitra-žambokrétskom okrese nikto iný nebol ani kandidovaný, ani vyvolený za ablegáta, ako dr. Béla Landauer.

Ľud nitra-žambokrétskeho okresu, opustene vdovy a siroty hrdinov, ktorí v krutých bojoch svoj život oboetovali za vlasť, utrápené, usuzované manželky na bojiskách nachodiacich sa hrdinov okresu, chudoba, roľníci, priemyselníci v tisícerych ich križoch, starostach a záležitosťach neohrozeného zastupiteľa potrebujú na sneme. Toto im bude dr. Béla Landauer.

Preto po všetkých obciach okresu ozývať sa má: Nech žije dr. Béla Landauer!

Ján Bartos medzi jeho voličmi.

Krajinský vyslanec kresťanskej ľud. strany okresu zlatomoravského Ján Bartos pokračoval v účtovaní o svojom ablegátskom účinkovaní a v spoločnosti Adama Persiana, tajomníka stredišťa kresťanskej ľudovej strany, od 12. augusta navštívil nasledovné obce:

Ujbars. Obyvateľstvo obce takmer v úplnom počte slávnostne privítalo krajinského vyslanca a ku jeho účtovaniu dostavili sa: Žigmund Tóth, rim.-kat. farár, Géza Holló, ref. duchovný, Jakub Heim, úradník panstva, učiteľ Fajkos a notár obce Ludvik Petrovics. Shromaždenie zahájil farár Žigmund Tóth. Ján Bartos pri hlučnom súhlase obecnstva vysvetloval program vlády a kresťanskej ľud. strany a zatým navštívil obec:

Nagykálna. Na čele obyvateľstva celej obce krajinského vyslanca privítali tu: Franc Epölyi, dekan-farár, Emil Konta, ref. duchovný, Mikuláš Lévai, okresný notár, učiteľ Štefan Tóth a Julius Váradi, lekár Aurel Spitz, Štefan Patay, lekárnik, Alexander Földváry, dozorca ciest, Franc Schwarz, úradník panstva, Jozef Skoor náčelník pošty a viacerí iní. Shromaždenie zahájil dekan-farár Franc Epölyi. Ján Bartos za všestranného súhlasu poukázal na terajšie politické rozpoloženie a na úlohy budúcnosti. Adam Persian rečnil o rozšírení volebného práva. V obci:

Alsógyöröd početne navštívené shromaždenie za-

hájil farár Imrich Jónás. Shromaždenie svojou prítomnosťou poctili: Jozef Szurmay a Koloman Juhász, statkári, Jozef Lévai, notár obce, učiteľ Julius Ledényi a viacerí iní. Po zaháječnej reči predsedajúceho pri demonštratívnych objavoch súhlasu obecnstva účtoval Ján Bartos a za ním rečnil Adam Persian. Obecnstvo vo všetkých obciach nielen slávnostne vívalo, lež jednoducho a s oduševnením o ďalšej dôvere a oddanosti ubezpečilo krajinského vyslanca kresťanskej ľud. strany.

(Pokračovanie nasleduje.)

Proti českým aspiráciám.

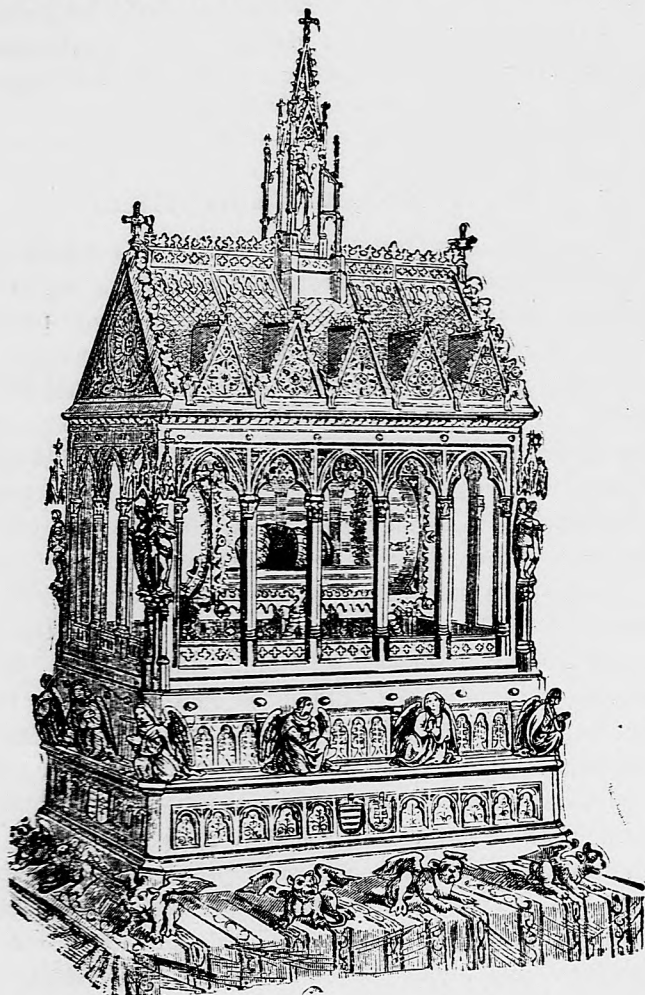
Právomocnosť liptovskej stolice minulý týždeň vydržovala zasadnutie, v ktorom sk. vn. t. r., krajinský vyslanec Štefan Rakovszky predložil nasledovný návrh:

«Istí českí politikovia zaoberajú sa stále s myšlienkou reštaurovania kráľovstva českého, ktorého jednu časť tvorily by hornouhorské, Slovákmi obývané stolice. Obecnstvo stolice liptovskej, ktorú prevažne Slováci obývajú, s veľkým vzrušením pozoruje tento zákerníckemu útoku rovnajúci sa pohyb a bárs tomuto pohybu väčšiu významnosť neprípisuje, predsa pohnutým sa cíti, aby sa proti týmto stále opakujúcim sa útokom na celistvosť územia Uhorska čo najrozhodnejšie ohradilo. Územie svätej koruny uhorskej je územie tisícročného štátu, ktorého obyvatelia bez ohľadu na materinskú reč vždy boli hotoví odraziť útoky namerané proti štátnej jednote Uhorska. Toto sa vždy podarilo aj v takom čase, keď tieto útoky boli výsledkom prehnanych politických aspirácií. Celá historická minulosť Uhorska dokazuje, že Uhorsko vždy správne vedelo pochopiť to svoje povolanie, ktoré ho postavilo čo ochranný štít západných štátov proti útokom Východu. Toto povedomie len stupňuje vzrušenie nad útokmi, ktoré nie vonkajší nepriateľ, lež politikovia jednej časti v bratskom spojení s nami stojaceho Rakúska napádajú celistvosť a nerozdeliteľnosť jednotného Uhorska, ktoré za dlhé storočia požívalo všetky výhody spočívajúce na spoločnej vzájomnej štátnej spoločnosti práve v takom čase, keď toto štátne spojenie vystavené je ťažkej próbe a dokazuje oprávnenosť svojho jestvovania, a to tým viac, bo s pokojným svedomím môžeme tvrdiť, že všetci uhorskí občania, bez rozdielu materinskej reči, usilovali sa s celým odaním prestáť túto próbu a zodpovedať tej povinnosti, ktorú im aj výhody poskytujúca štátna spoločnosť vykazuje.»

«Následkom tohoto navrhujem, aby stoličný výbor bez toho, že by sa miešal do vnútorných záležitostí bratského štátu a naň vplývať chcel, dal výraz svojmu vzrušeniu, ktoré nad spomenutým počínaním cíti, nech pošle vláde prípis, v ktorom vyriekne, že dôverujúc v energii vlády a v osvedčeniach, ktoré ministerpredseda snemu opätovne podal, že vláda čo najrozhodnejšie zakročí, aby každý na celistvosť štátu nameraný, vlastizrade rovnajúci sa útok prekazila a v páde by z rakúskej strany predsa robené boli takéto pokusy, zakročí u

patričných rakúskych faktorov, aby tieto pokusy čo naj-energičnejšie odrazené boli. Stolica s oduševnením a s oddanosťou bude tieto kroky vlády podporovať a toto uzavretie pošle aj ostatným stoliciam, aby podobné uzavretie vyniesly.»

Príživukujeme, že shromaždenie stolice liptovskej

Zlatá schránka Pravice svätého Štefana.

návrh Št. Rakovszkého prijalo jednohlasne a s oduševnením. A podobne pokračovať budú aj ostatné hornouhorské stolice. Lebo útoky českých prepiatcov na jednotu a celistvosť Uhorska vzbudily všade rovnaké vzrušenie. Marné boli agitácie českých prepiatcov za jakúsi československú jednotu, Slováci čoskoro zbadali, že aké plány kujú v českej šmykni. Českých agitácií si Slováci sotva všímali; ale teraz, keď českí agitátori už celkom vyšli von s farbou, Slováckmi obývané hornouhorské stolice postavajú sa do šíku, aby útoky odbily. Nech českým prepiatcom odíde navždy chuť, aby si nárokovali, čo im nepatrí.

Udalosti svetovej vojny.

Východné bojište proti Rusom a Rumunom. Dľa úradných správ vydaných 18. augusta, od prelomenia ruského frontu pri Zborove prevedeného dňa 19. júla b. r., uhorské, rakúske a spojenecké čaty zajaly 655 dôstojníkov, 41.800 obecných vojakov, ukoristily

257 kanónov, 546 strojových pušiek, 191 strojov na hádzanie mín, veľké zásoby nábojov, množstvo válečného vystrojenia a potravných článkov. Z tejto korige na Mackensena čaty, ktoré od 6. aug. zúčastňujú sa v offensíve, padá 11.000 zajatcov, 35 kanónov a 118 strojových pušiek. Čaty arcikniežata Jozefa spojily sa s čatami Mackensena a Rusov a Rumunov ďalej prenasledujú a bijú v Moldve. Rumunská vláda opustila už Jassi a rumunský kráľ s celou jeho rodinou z Jassi presťahoval sa do ruského mesta Chersona.

Talianske bojište. Roj uhorských a rakúskych letúnov v minulom týždni bombardoval arsenál v Benátkach a zapríčinil tam veľké ohne. Taliani znovu začali offensívu proti našim posiciam na Isonze, posiaľ ale nedosiahli žiadne úspechy a utrpeli hrozné ztraty.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Veľké zdary, aké nemecké čaty proti Angličanom a Francúzom dosiahly vo Flandrii, označujú blahoželania, ktoré nemecký cisár 18. augusta ku vydobitým veľkým víťazstvám poslal bavorskému a nemeckému následníkovi trónu, jakožto veliteľom nemeckých čiat vo Flandrii.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 18. augusta. Naše podmorské lode v zálive Biscaya a na zatvorenom mori okolo Anglicka znovu ponorily početné anglické lode s obsahom mnoho tisíc tún s bohatým nákladom. Medzi ponorenými loďami bol aj veľký anglický válečný križiak.

Revolúcia v Rusku.

Cársku rodinu odviezli go Sibérie.

Petrohrad, 15. augusta. Bývalého cára a cársku rodinu 14. aug. v noci potajomne odviezli na neznáme miesto, ktoré pozdejšie sdelia verejnosti. Odvezenie cára stalo sa následkom uzavretia dočasnej vlády. Rada vojakov a robotníctva nemala o tom žiadnej vedomosti. Dľa telegramu z Kopenhágy cára, cárevnú s ich deťmi na osobitnom vlaku odviezli do *Tobolska* v Sibírii.

Zprávy domáce.

Osobné zmeny a vymenovania vo vláde.

V úradnom liste, 19. aug. uverejneným najvyšším prípisom jeho veličenstvo kráľ:

Sk. vn. t. r. grófa Aladára Zichyho vyzdvihol z ministerstva Horvatska, Slavonie, Dalmácie a vymenoval ho za ministra okolo kráľovskej osoby, sk. vn. t. radcu Karola Unkelhaussera vymenoval za ministra Horvatska, Slavonie a Dalmácie. Za ministra bez torby vymenoval krajinského vyslanca dr. Bélu Földesa. Z ministerstva milostive vyzdvihnutí a za ministrov bez torby vymenovaní sú: Vilh. Vázsonyi a gr. Teodor Batthyány.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Nový ministerpredseda dr. Alexander Wekerle.

Ministérpredseda gróf Móric Esterházy zo zdravotných ohľadov zadakoval. Na jeho miesto 20. augusta vymenovaný je dr. Alex. Wekerle, ktorý zcela osvojil si program svojho predchodcu.

Složenie prísahy v kráľovskom hrade.

Krajinský sudca gróf Aurel Desewffy, ministri gróf Aladár Zichy, dr. Karol Grecsák, dr. Karol Unkelhauser a nový vesprémsky biskup dr. Ferdinand Rott 20. augusta v budínskom hrade kráľovskom složili prísahu do rúk jeho veličenstva kráľa.

Zprávy zahraničné.

Nové vyzvanie svätého Otca ku uzavretiu pokoja.

Jeho Svätosť rímský Pápež Benedikt XV. všetky vojny vedúce mocnosti zvláštnym prípisom vyzval ku zakončeniu ďalšieho krviprelievania a uzavretiu pokoja. Dľa predznakov vlády Anglicka, Francúzska, Ameriky a Talianska nie sú náklonné nasledovať otcovské rady svätého Otca.

Čína odkázala vojnu Rakúsko-Uhorsku a Nemecku.

Angličania nahuckali predsedu čínskej republiky, aby odkázal vojnu Nemecku a Monarchii. Na anglické peniaze lakomý präsident čínskej republiky dal sa naviesť, 14. augusta nám odkázal vojnu a Angličanom slúbil, že dve armády vojska a viac tisíc čínskych robotníkov pošle na francúzske bojište.

Židovská otázka v Uhorsku.

Slobodní murári v jednom ich časopise vyzvali novinárov krajiny, aby o židovskej otázke v Uhorsku podali ich mienku. Krajinského Uhorského Hospodárskeho Družstva redaktor-tajomník odpovedajúc na toto vyzvanie, udáva:

Židovstvo v poslednom polstoleťí v Uhorsku kúpilo si viacej ako 4 milióny jochov zeme a keď ku tomu pridáme árendy, ktoré sa nachodia v židovských rukách, celého územia krajiny piata čiastka patrí židovstvu. Či táto štatistikou dokázaná skutočnosť kresťanstvo nemá k obrane vyzývať?

Spomenatý redaktor-tajomník pozornosť obracia i na tú lužu, ktorá slobodne zaplavuje krajinu pod menom kazárov, ktorí tiež ku židovstvu patria. Pri rozriešení židovskej otázky proti tejto nebezpečnej záplave treba krajinu obrániť. Verný ľud kresťanský Hornouhorska táto pažravá luža už skoro celkom vyžrala, ba už aj ako mestský element začína sa uplatňovať. «Neopiera sa na prácu dvoch rúk, lež zdiera dedinský ľud, do poslednej životnej kvapky nemilosrdne vysaje slabých a ľahkomyselných. V krátkom čase stanú sa pánmi a vrhnú sa na mestá. Tvoria istú fajtu agentov, ktorých

útlňou zprvu sú začmudené, špinavé kaviarne a pozdejšie bydlom skvelá bursa.»

Kto proti tejto nebezpečnej luze bráni kresťanstvo, ten pracuje na rozriešení židovskej otázky v Uhorsku.

Hojné obaračky a nedostatok sudov.

Dľa úradných zprávy o tohoročnej úrode vína zo všetkých strán krajiny dochádzajú chýry, z ktorých už veľ možno ustáľil, že tohoročná úroda vína prevyší i úrodu roku 1908., ktorá nielen že bola bohatá, lež na mnohých miestach dosiahla opravdové rekordy. Majitelia piesočnatých viníc krajov okolo miest Kecskemét, Nagykovács, Czegléd hovoria, že sa ľudia ani rozpamätat nevedia, kedy vinice tak pekne stály, ako toho roku. Vyvinutie viniča prajné bolo nielen stále pekné počasie, lež i to, že toho roku vo viniciach nevystupovala peronospora, takže na veľa miestach proti tomuto najväčšiemu nepriateľovi viniča striekaním ani sa nebránili.

V tokajskom kraji dva razy tak veľkú úrodu očakávajú, ako bola ľahjšia. Hrozná horúčosť viniču síce trochu škodily, tým peknejší je ale vinič ležiaci na

Jeho veličenstvo kráľ Karol IV.

chladnejších miestach. Majitelia viníc po mnohých krajoch, ako sa z jednej strany tešia bohatej úrode vína, tak z druhej strany, nie bez príčiny boja sa, že nebudú mať dost sudov, jestli zavčasu nepostarajú sa o to patričné, k tomu povolané kruhy.

— Chýry o maximovaní ceny vína vynašli a roz-

trusujú sami obchodníci s vínom. Majitelia víníc nemajú sa čo obávať maximovania ceny vína, na čo ostatne posiaľ ešte ani nemyslia povolané kruhy. Tým viacej ale boja sa toho kupci s vínom, nadovšetko tí, čo nie sú pokrstení, predsa ale veľmi dobre sa rozumia víno krstif. Nie plodinári zdražujú víno, lež úžernícki kupci a priekupci židovskí.

— Pofažne nedostatku sudov, majitelia víníc tokaj—hegyalja, na ministerstvo orby obrátili sa s prosbou o prepustenie dreva ku zhotoveniu sudov potrebného, ktoré vláda svojim časom bola rekvirovala. Túto prosbu odôvodnili tým, že za terajších válečných časov ani hotových sudov, ani dreva ku ich zhotoveniu potrebného dostať nemožno. Ministerstvo orby údajne náklonné je vyhoveť tejto prosbe s tým, že prepustené drevo neslobodno ku inému upotrebiť, ako ku vyhotoveniu sudov. Ministerstvo orby ďalej zamýšľa maximovať cenu sudov a chce sa postarať o zamedzenie nedostatku špuntov a skleníc.

— Víno pre občianske potreby údajne neidú maximovať. Víno pre vojsko ale má byť maximované a ohľadom na to, že Uhorsko vínom zaopatriť musí armádu celej monarchie, porcie vína pre mužstvo o polovicu majú byť znížené. Vláda by ale mala prísne hľadať na prsty tých nesvedomitých kupcov, priekupcov a krčmárov, ktorí hroznými cenami vína ľud opravde vyžierajú.

CHYRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ na krajinskej processii sv. Štefana Kráľa. V pondelok, 20. augusta ráno o pol ôsmej hodine jeho veličenstvo na dvornom vlaku dorazil na západné nádražie hlavného mesta. Ztadiaľ po privítaní zo stránky mestského a vojenského zastupiteľstva, medzi tisícami po oboch stranách ulíc shromaždeného, radostne jasajúceho ľudu, na koči zaviezol sa do kráľovského hradu, kde pred kostolom na čele cirkevných hodnostárov jeho veličenstvo privítal a do kostola voviedol jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch. Po krátkej pobožnosti v kráľovskom farskom kostole, so sv. Pravicou Štefana Kráľa, do korunovačného chrámu sriadil a pohol sa slávnostný pochod, v ktorom za sv. Pravicou prvého apoštolského kráľa Uhorska so složeným kalpakom v honvédhusárskej rovnošate jeho veličenstvo kráľ Karol štvrtý kráčal a nábožne prítomný bol na kázni a na slávnostnej svätej omši, ktorú jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch slúžil. Po svätej omši jeho veličenstvo zaviezol sa do kráľovského hradu, kde hneď dával výsluchy a vybavoval štátne záležitosti.

Podakovacie služby Božie za zpätdobitie Černovic. Osvietení páni biskupi Uhorska nariadili, aby za víťazstvo na východnom bojišti, ktorého následkom bolo zpäť zaujatie Černovic, 12. augusta v celej krajine vo všetkých kostoloch vydržovali podakovacie služby Božie. V Budapešti úradné služby Božie boly v nedeľu predpoludním v korunovačnom chráme budínskeho hradu.

Veľký kostol bol naplnený obecenstvom. Na službách Božích, ktoré za skvelej assistencie odbavoval biskup Anton Nemes, boli prítomní: ministerpredseda gr. Esterházy, finančný minister Gratz, horvatský minister gróf Zichy, podpredseda snemovne vyslancov Szcitovszky, viac štátnych sekretárov, zastupitelia vojska, hlavných konsulátov nemeckého a bulharského, hlavného mesta Budapešti, stolice peštianskej, vedeckej university a mnohí iní.

Otvorenie stredných škôl. Minister výučby nariadil, aby nový školský rok 1917/18. vo všetkých chlapčenských a dievčenských stredných školách, vo vyšších obchodných školách a na ženských obchodných odborných naukobežoch, v učiteľských pripravovňach, v pripravovňach pre učiteľky a ovodášky, taktiež v polgárkach a v liečebných pädagogických ústavoch započali 1. septembra. Príslušné školské vrchnosti dostaly dovolenie, aby žiakov, ktorí v malých gazdovstvách svojich rodičov prípadne môžu nahradiť chybnú pracovnú silu, pri jasenných a jarných poľných prácach na krátky čas, ale najviac na tri týždne oslobodily od navštevovania školy. Vyučovanie v školách vyššieho stupňa začne sa tiež 1. septembra.

Anton Beszkid, ablegát kresťanskej ľudovej strany starolubovenskeho voleb. okresu, 2., 3., 4. a 5. augusta navštívil niektoré obce svojho okresu, v ktorých vyslovili mu voličia svoju dôveru. O krátky čas navštívi zase iné obce.

Nariadenie o potrebe obilia gazdov a kupovaní obilia. Vláda vydala nariadenie o tom, že koľko obilia si môže gazda ponechať a o nakupovaní obilia. Nariadenie podrobne predpisuje, koľko obilia slobodno nechať na konvenciu, príslušnosť gazdovskej čelade a gazdovských zamestnancov, na príslušnosť farárov a učiteľov, na stravovanie občasných robotníkov, pre žencov a mlatcov, na siatie a na chovanie a kŕmenie zvierat. Kto sám není dorábateľom obilia, alebo kto si svoju gazdovskú potrebu z vlastnej úrcdy nemôže zaokryť, až dotiaľ, kým kommissia v patričnej obci nezačne rekvirovať, ale najpozdnejšie do 25. októbra 1917. na základe certifikátu, ktorý mu vystaví obecné predstavenstvo, pre svoju gazdovskú potrebu oprávnený je kúpiť pšenicu, raž, proso, polovník, jačmeň a oves, ale len v tej obci, v ktorej stále býva a len od toho gazdu, ktorého mu obecné predstavenstvo v nákupnom certifikáte označí.

Válečný milodar. Istý spišsko-richvaldský gazda na vznešené ciele uhorského Červeného Kríža obetoval 60 korún.

Lesný oheň. V Richvalde (Spis) 1. a 2. augusta oheň pustošil vo farskom lese. V Malom Slavkove tiež bol 1. augusta veľký lesný oheň.

V uhorských Tatrách zdržovalo sa v júli 5000 cudzincov.

Odsúdený mlynár. Popradského mlynára Jána Valigurského preto, že zbožie predal a aj bez karotiek odobral zbožie k mletiu, odsúdili na 40 dní do áreštu a na 300 korún peňažnej pokuty.

Rekvirovanie tohoročnej úrody zemiakov. Predseda Krajinského stravovacieho úradu vydal nariadenie o rekvirovaní tohoročnej úrody zemiakov. V nariadení vypočítané sú stolice, v ktorých oznámenie zásob zemiakov je zaväzujúce. Tieto stolice sú nasledovné: v stolici torontálskej okresy: nagykikindský, perjámoský a nagyszentmiklóšsky; v stol. prešporskej okresy: trnavský, seneský, galánsky, malacký, dunaszerdahelyský a šamorínsky; v stolici nitrianskej okresy: považsko-novomestský, novo-zámocký, nitriansky, veľkotopolčiansky, piešťanský, fraštacký, vágseľský, senický a skalický; v stolici novohradskej okresy: darmotský, sečiansky, sirásky, hradský a v stolici tolnanskej ústredný a völgy-ségsky okres. Na domácu potrebu gazdovia smú si nechať pre jednu osobu na týždeň 4 kilogramy, pre čelaď, pre zamestnancov a pre válečných zajatcov pre každú osobu na týždeň tiež 4 kilogramy, pre vyše polročnú ošipanú na deň najviac 1 kilogram, pre nižšie polročnú ošipanú na deň polkilogram, pre 20 kusov hydiny na deň najviac 1 kilogram. Na páleníčné ciele a na dorábanie škrobu zemiaky nechať neslobodno. Kto sa proti nariadeniu previní, totižto kto zásoby zatají, alebo prekryje, môžu ho odsúdiť až na 6 mesiacov zavretia a až na 2000 korún peňažnej pokuty.

Odmena za včasné odovzdanie ovsa. Minister poľného hospodárstva vydal nariadenie, v ktorom upovedomuje gazdov, že im za rýchle odovzdanie ovsa dá odmenu. Minister uzavrel, že každému gazdovi, ktorý úrodu ovsa do 31. aug. odovzdá pre vojsko, za každý metr. cent vyše 44 korún maximálnej ceny dá 5 korún odmeny. Mnoho koní na bojišti potrebuje čerstvý a dobrý obrok a vláda preto uzavrela odmieňať gazdov.

Garazdovanie Medveďa. Vo Vysokých Tatrách medzi Belanskými kúpeľami (Barlangliget) a Kézmarškými zlebami roztrhal medveď jedného koňa, ktorý sa tam pásol.

Spišský sirotinec v Novej Vsi (Igló) koncom lanského roku mal všetkého pohnutelného a nepohnutelného majetku 350.633 korún. Vlni rozmnožil sa majetok o 10.000 korún. Teraz v sirotinci sú dve miesta uprázdnené.

Slatvinské (Spiš) liečivé žriedla s majetkom a lesom odkúpil spiško-novovesský (iglovský) sporiteľný a úverný ústav.

Pustošenie Francúzska. Nasledovné dáta, vzaté z jedných francúzskych novín, podávajú nám smutný obraz pustošenia Francúzska: roku 1913. v 77 departementoch (stoliciach) bolo narodení 604.454 a počet mrtvých pádov 588.809; r. 1914. na tom území bolo narodení 594.122 a počet mrtvých pádov 647.549; roku 1915. v 76 departementoch bolo narodení 383.466 a počet mrtvých pádov 644.301. Roku 1913. teda ešte bolo o 15.645 viac narodení, kým roku 1914. prevýšil počet mrtvých pádov narodenia už o 53.227 a r. 1915. o 261.835.

Prešporský Oltárny Spolok pre sedmohradské kostoly vyrabované Rumunmi obetoval 500 korún.

Veľké suchoty vo Spiši. Roku 1473. veľká suchota zničila všetku úrodu; horúčosť trvala od Turíc až do 1. novembra; horúčosť bola tak veľká, že od sily slnka zapálily sa lesy; v tom roku panovala veľká bieda. Roku 1540. panovala podobná horúčosť, žriedla a studne vyschly. Roku 1551. následkom trvajúcej suchoty sotva bolo žatvy, následkom čoho v nasledujúci rok veľká drahota panovala. Roku 1585. sotva pršalo 7 lete, takže nastala drahota a hlad. Roku 1616. znovu panovala veľká suchota, takže zbožie celkom uschlo a potoky vyschly. Roku 1631. následkom veľkej horúčnosti a suchoty vo Spiši vyschla najväčšia čiastka lesov. Roku 1708 cez celú zimu pršalo a cez celé leto ani raz nebolo dážďa. Roku 1726. taká suchota panovala vo Spiši, že celkom zmarená bola žatva.

Cena zeme. Z Nitry oznamujú, že vo Vábskej doline veľmi vysoko poskočily ceny zeme. Tie role, ktoré pred vojnou za 600—800 kor. predali (jedno jutro) stoja dnes 1500—2000 korún. Prenájomného platí sa dnes 140—180 korún za jutro.

Zoltánová Zmeskálová z oravského Leštína na válečný sirotinec «Ottokár» obetovala 500 a na národný votivný kostol tiež 500 korún.

Uhorský Karpátsky Spolok 23. júla vydržoval výborové zasadnutie v Poprade. Lanského roku spolok mal príjmu 19.747 kor. a výdavku 9166 korún. Výbor Košickému oddielu k privedeniu do poriadku Aggtelekskej jaskyne odhlasoval požičku 2000 a oddielu Braniska k vydaniu «Sprievodcu po Branisku» požičku 860 korún. Uzavreli, že k oživeniu spolkového života zariadia propagandický výbor a k tomu cieľu odhlasovali 400 korún.

Zhorelo 80 vagónov obilia. Z Fraštáku (Galgócz) píšu: Vo fraštáckej sladovni Dávida Eislera v minulé dni pustošil oheň. Trebárs ohňohasičia napnutím všetkých síl pracovali, nebolo možno zastaviť oheň a asi 80 vagónov obilia padlo v obeť plameňom. Sladovni návráti sa škoda následkom poistenia.

Hrdinská smrť. Arpád Belitzky, res. poručík 25. pešieho pluku, poslucháč štiavnicekej lesnej akademie, obyvateľ lučenský, 11. júla v bojoch vedených okolo východno haličského Kalusa, trafený nepriateľskou guľkou, hrdinskou smrťou zomrel.

Pochvala vojakom 67. peš. pluku. Bavorský kráľ. knieža Leopold, víťazný hlavný veliteľ všetkých nemeckých čiat východného bojišta, minule držal prehladku nad jedným bataillonom 67. peš. pluku, stojacim pod veliteľstvom majóra Eugena Issekutza. Z tej príležitosti oslovením vyznačil všetkých dôstojníkov bataillonu a veľmi pochvalne sa vyslovil o hrdinkosti vojakov 67. pešieho pluku. Najnovšie vyznačení boli: res. poručík Sam. Hrianka dostal strieb. Sign. Laudis so šablami; res. poručík Adorjan Lucin a res. firer Jozef Fabián zo Spišskej Novej Vsi dostali strieb. medailu hrdinkosti druhej triedy; res. strážmajster Gustav Kustek z Jakubjanov a res. strážmajster Ondrej Riczinger zo Starej Vsi dostali bronzovú medailu.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerski milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v **Jágrí (Eger).**

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Válečné náručné hodinky

presne regulované a vyprobované

Niklové alebo oceľové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60, 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazí.

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a král. dvorný zásielca Brúx číslo 1546 (Čechy). Hlavný cenník zdarma a franko.

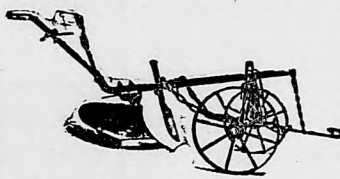
Dobré nástroje k holeniu a strihaniu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perfekt» znám k so 6 nožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tucet po kor. 5, 6. 1a. nástroj k strihaniu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazí. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazí. Zasiela cis. a král. dvorný zásielca
Hanns Konrad
vývozný a tovar zasielajúci dom Brúx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

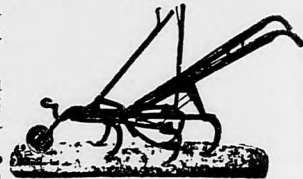
Oznamy prijíma administrácia „**Krest'an**“ Budapešť, Szentkirályi-u. 28

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti oceľový pluh za 135.—, dvojitý pluh za

265. K, Juno americkú koňskú molyku za 150.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 75.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 90.— K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strvjom, každého druhu oštie somleť môže na kašu a najfajnejšiu múku. Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 130.

Tenistý stroj k prípraveniu nas tól alebo postavec bez nôh K 100, menší k domácejmu upotrebeniu K 70. Objednanie prosíme na poštovej pou kázke a zaslať treba aj

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať, bo v jaseňi znovu zasekne premávka. Výlučná adresa objednávania:

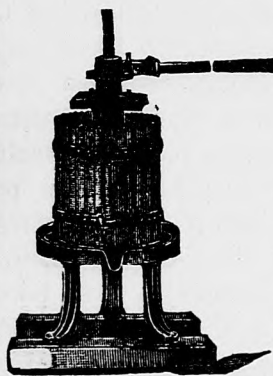
PAVEL SOHR

Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.

Josef Marosi a syn Esztergom 15.

Veľký obchodný dom železného a strojového tovaru zo svojho okladu zasiela zvaláštnej jakosti rýnskeho skolia vínové preše, 120 l. prázdneho obsahu cena 150 kor. Železný stroj ku družganiu hrozien 65 kor.

Pri objednávke prosíme o 20 K. závdavok.

Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

